

Nastja Mulej

Edward de Bono v Ljubljani

Veliki mislec, dr. Edward de Bono, zdravnik in psiholog, avtor 83 knjig o razmišljanju – bolj konstruktivnem, kreativnem in sodelovalnem, kot smo ga običajno posamezniki sposobni – je septembra nekaj dni preživel v Ljubljani. To je bil njegov peti obisk v Sloveniji. Prvič je bil pri nas avgusta 2003 in spet leta 2005 na ekskluzivnih mednarodnih interaktivnih srečanjih za spodbujanje kreativnosti na vseh področjih človeškega duha New Moment Ideas Campus. Januarja 2010, septembra ter oktobra 2010 in tokrat pa je bil na prvotno zamišljenem zasebnem obisku, ki pa se je prelevil tudi v nekaj srečanj, na katerih je predajal svoje znanje in predloge.

Septembra letos se je srečal tudi s podpredsednikom parlamenta Jakobom Presečnikom (predsednik dr. Gregor Virant se je tik pred zdajci opravičil), ki mu je omenil idejo, da bi vlade morale imeti tudi **nacionalni svet za ideje** in posebnega **ministra za ideje** – odgovornega, da ideje spodbuja, zbira in jih naredi vidne, tako da lahko ljudje ves čas dejavno sodelujejo, ne pa opazujejo od strani. Jakob Presečnik mu je obljubil, da bo ob pomoči de Bonove edine trenerke pri nas, mag. Nastje Mulej, razširil znanje o de Bonovih metodah med sodelavce in poslance, tako da se bodo tudi oni naučili njegove metode šest klobukov razmišljanja in pozneje tudi drugih.

Dr. de Bona sta sprejela tudi ljubljanski župan Zoran Jankovič in podžupanja Tjaša Ficko. Povod za prisrčen, toda operativen pogovor je bil de Bonov predlog o uvedbi tako imenovane **palče razmišljanja** kot ustanove, ki zbira in udejvanja ideje na svetovni ravni. Najprimernejše mesto za to se je sogovornikom zdel Ljubljanski grad.

Palča razmišljanja je ideja, ki jo de Bono nosi s seboj vse od časov, ko je sodeloval s Kofijem Ananom v OZN. Toda ko jim je razkril vrsto načinov, ki bi jim lahko pomagali k boljšemu, ustvarjalnejšemu razmišljanju in reševanju težav, so mu preprosto priznali: tu nismo, da bi razmišljali, ampak da bi predstavljali svoje države. Kar je ena od njihovih temeljnih težav (mimogrede: velja tudi za parlament, kjer se poslanci bolj čutijo, da so predstavniki svojih strank, ne misleci).

Za kosilo so ga sprejele dame kluba poslovnih žensk Visoke petke, za

večerjo pa ljubljanski rotarijanci. Povedal jim je, da je napisal novo knjigo o vrednosti, koristnosti idej. Za temeljno idejo knjige je izumil novo besedo: **bonting**, ki pomeni razmišljati, kako ustvariti nekaj koristnega. Če smo usmerjeni v to, ustvarimo nekaj koristnega zase ali za človeštvo, presežemo razmišljanje, ki temelji na ocenjevanju, da je nekaj dobro ali slabo. Kadar boste sedeli na sestanku, kjer bodo vsi okoli vas nekaj analizirali, jim predlagajte nekaj »bontovanja«. Bon kot dobro in »bono« do de Bono. Rumeni in zeleni klobuk bi lahko na kratko orisali zadevo za poznavalce.

Metoda argumentov in protiargumentov o posameznih idejah ali predlogih namreč pogosto ne vodi do dobrega in kreativnega rezultata, ampak do blokad in nasprotij. Zato de Bono že vse od leta 1985 predlaga »vzporedno« razmišljanje, pri čemer ljudje svoje misli in poglede predstavijo vzporedno z mislimi drugih in jih ne napadajo s protiargumenti. Na vzporednem razmišljanju temelji de Bonova najbolj znana in uporabljana knjiga Šest klobukov razmišljanja, o kateri smo v tej reviji že pisali.

Mnogi privrženci in uporabniki de Bonovega načina razmišljanja so prišli na svoj račun popoldne, saj so na pobudo Zavoda Ypsilon cenjenemu avtorju nekaj dni vnaprej pošiljali vprašanja, na katere je odgovarjal na uro in pol dolgem srečanju v Tehnološkem parku. Čeprav je zunaj lilo kot iz škafa, je bila dvorana polna. De Bono, ki težko stoji tako dolgo, je predlagal, da si naredi oder. Sestavili smo mu dve

mizi, nanju dali stol, in urno je zlezal gor, čeprav bo naslednje leto maja praznoval 80 let. S tem je dokazal, da živi, kar govori: pomembne so **rešitve, preproste, konstruktivne, učinkovite**. V tem položaju so ga lahko videli ter slišali vsi (in imeli poseben pogled na njegove (vedno) pisane nogavice).

Dan pozneje je predaval tudi na konferenci o vsebinskem marketingu POMP. Predstavil je koncept in orodja lateralnega razmišljanja, katerega avtor je. Gre za razmišljanje, ki dopolnjuje klasično, vertikalno, logično. Lateralno razmišljanje je odlično za generiranje idej in pristopov, logično pa za razvijanje (teh enakih) idej in pristopov. Logično povečuje učinkovitost lateralnega, ker dobro izrabljuje generirane ideje, lateralno pa učinkovitost vertikalnega, ker mu omogoča več izbire.

De Bono je ostal v njemu ljubi Ljubljani na sproščenem obisku. Zapeljal se je z ladjico po Ljubljani in se z vzpenjačo povzpel na grad, mesto pa si je temeljito ogledal z električnega vozila Kavalir. Obljubil je, da se bo še vrnil. Tudi zaradi tega, ker intenzivno širimo njegova orodja razmišljanja (CoRT) tudi med šolnike in otroke.

De Bono namreč ugotavlja, da se na šolah še vedno učijo predvsem o preteklosti, ne pa o pomenu sedanosti. Pri zgodovini otroci ure in ure poslušajo o zgodovini (history), še vedno pa ni predmeta, ki bi govoril o zdaj, o tem trenutku (**now-story**). O tem, kako deluje družba, kako potekajo posli, kako deluje politika. Vedo vse za dva tisoč let nazaj, ničesar pa ne o času, v katerem živijo. Ugotavlja, da je pravzaprav čudno, da ni – čeprav je razmišljanje človekova najpomembnejša veščina – fakultete, ki bi imela predmet razmišljanje, v knjigarnah ni tovrstnega oddelka, ni profesorjev, ki bi poučevali razmišljanje (razen njegovih trenerjev). Enega od razlogov vidi v tem, da večino našega razmišljanja nadzorujejo akademiki, ki jih skrbi, da se ne bi pojavilo kaj novega, takega, kar bi porušilo uveljavljene standarde, pa tudi zato, ker je okoli nas polno neumnosti in jih je strah tudi teh.

Na premnogih srečanjih z več kot 300 ljudmi v dnevnu in pol je mar-

Vprašanje na srečanju privrženec v Tehnološkem parku:

Kdo je glavni pri odločanju: razum ali čustva?

De Bonov odgovor: Ravno zato je tako pomembno uporabljati orodje šest klobukov razmišljanja, da ne sodeluje le hipotalamus (dr. de Bono je zdravnik), ampak tudi drugi deli možganov.

Zakaj ravno šest klobukov in ne več ali manj?

De Bonov odgovor: Možgani lahko naenkrat procesirajo sedem podatkov. Če jih je več, začnejo delati podskupine. Klobukov je šest, ne sedem, zato bo sedmi dodan, če se bo kdo spomnil res česa izjemnega.

Dvorana se je začela smejati temu odgovoru. De Bono je hudo mušen in nasmeš mu velikokrat igra na obrazu. Rekel je: Humor je najznačilnejša (ne najpomembnejša) aktivnost možganov! Torej: tisti, ki vas zabavajo s humorjem, so inteligentni!

Zakaj so v zaporih manjši tatovi, veliki pa zunaj?

De Bonov odgovor: Ker so slednji pametnejši.

Kako lahko posameznik odkrije svoje potenciale in možnosti, da jih uresniči?

De Bonov odgovor: To ni mogoče. Sanjajte, sledite sanjam. Če vam ne uspe, jih zamenjajte.

Kako ostati miren v poplavi elektronskih stikov?

De Bonov odgovor: Obstaja večna borba med časom za pridobivanje informacij in časom za razmišljanje. Vsak naj si prizadeva, da čas za razmišljanje ostane in da ne izpuhti.

Kako motivirati otroke?

De Bonov odgovor: Prosite jih, da sami naredijo, da so aktivni, da so stvari zanje izziv, da se morajo potruditi (deliberate effort).

sikdaj zadel žeblico na glavico. Meni, da se v teh (kriznih?) časih še vedno ne dogajajo velike spremembe v načinu človeškega razmišljanja, se pa – končno – pojavlja **velika potreba po njih**. Treba je spremeniti vzorec prepoznavanja standardnih situacij in standardnega reševanja težav. Če ne prepoznamo standardne situacije, ne vemo, kako naj se nanjo odzovemo. In tega je vse več. Tak primer je vojna v Siriji. Ne gre za standardno situacijo, zato tudi nihče ne ve, kako se nanjo odzvati. Vendar (tudi) v politiki razmišljanje ni takšno, da bi ustvarjalo koristi.

Skoraj vsi sogovorniki (in ni jih bilo malo) so se de Bonu skoraj opravičevali, ker je občutek bivanja in delovanja v državi bolj kilav in ljudje tako nezadovoljni. De Bono je na pol za šalo predlagal, da bi Slovenijo (ki jo kot angleško govoreča oseba izgovarja kot Slow-enija) preimenovali v **Rapid-inijo** – kot državo, kjer je počasnost zamenjala hitrost. Besedi bi sledila sprememba v obnašanju, meni.

